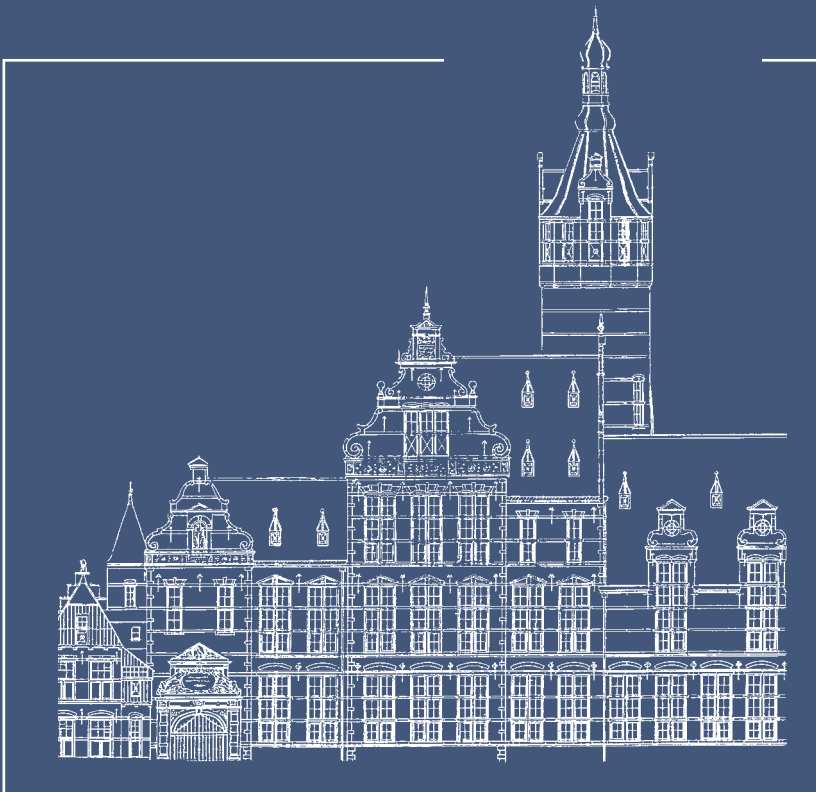

Socialiter

Vrienden van het Gymnasium Haganum

Nummer 20
najaar 2008

Colofon

Socialiter verschijnt 2 maal per jaar en is een uitgave van Socialiter, de vereniging van oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum.

Verspreiding:

Oud-leerlingen en oud-docenten die lid zijn van de Vereniging Socialiter, docenten van het Gymnasium Haganum, donateurs van Socialiter.

Redactie/bestuur:

Erik Bierman (e.e. 1952), praeses
Aviva Boissevain (e.e. 1991)
Marc Dubois (e.e. 1963)
Albert Huizinga (e.e. 1966)
Goof Kloeg, rector
Gymnasium Haganum
Etta Meuter (e.e. 1995), abactis
Ruben Overmeer (e.e. 1982), quaestor

Redactieadres:

Etta Meuter
Noorderhavenkade 136 A
3038 XT Rotterdam
Telefoon 010 – 4673031
e-mail abactis@socialiter.nl

Webmaster:

Etta Meuter
e-mail webmaster@socialiter.nl

Correspondenten:

Alexander Munninghoff (e.e. 1963)
Ernst Sittig (e.e. 1968)

Uitgave:

Uitgeverij De Nieuwe Haagsche

Druk:

Koninklijke De Swart

Advertenties:

Aviva Boissevain
Telefoon 020 – 6226594
e-mail boissevain@socialiter.nl

Financiële bijdragen:

Postbankrekening nr 6892167
t.n.v. Vereniging Socialiter, Den Haag
IBAN: NL81PSTB0006892167
BIC: PSTBNL21

Ledenadministratie:

Erik Bierman
Louis Bouwmeesterstraat 99
2284 XP Rijswijk
Telefoon 070 – 3964253
e-mail erik-bierman@orange.nl

Aanmelding als lid:

-via de website www.socialiter.nl
-bij de ledenadministratie

Minimumcontributie € 15,- per jaar
Lid voor het leven € 150,-
Geen blad/alleen mailing:
automatisch, tenzij niet gewenst

In dit nummer:

Voorwoord	3
Van de rector	4
Van de quaestor	6
Herinneringen aan mevrouw Van Huët	7
In memoriam Leontien Tels - de Jong	9
Mortui	13
Grafrede voor Frans van der Steen	14
Chapeau!	17
Socialiter-lezingen	18
Het gymnasium hoeft niet wit te zijn	22
De Bond van Haagse Gymnasiasten	24
Over het schoolorkest	26
Bericht uit het Haags	
Gemeentearchief	31
Preekbeurten Martin Roos	32
Zoekplaatje	34
Socialiter gedenkt	35

Het Gymnasium Haganum en Socialiter zijn ook te vinden op het internet. Adres: resp. www.haganum.nl en www.socialiter.nl. Via dit adres bereikt u ook de lijst met e-mail-adressen van oud-leerlingen.

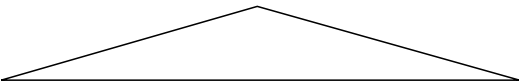
Voorwoord

Eindexamen 2008

Wij kunnen dit jaar 95 geslaagden verwelkomen. Een resultaat om trots op te zijn wanneer 95 van de totaal 101 zesdeklassers het diploma hebben behaald. Inmiddels zijn de introductieweken in het al dan niet universitaire leven al lang voorbij en wordt collegebezoek net zo normaal als vorig jaar het passeren van de "rijk bewerkte, massieve poort die toegang geeft tot de besloten binnenplaats" (Jan Siebelink, *Suezkade*). Wij sturen je ter kennismaking met de oud-leerlingenvereniging Socialiter thans voor de eerste maal het blad toe. Dit blad verschijnt tweemaal per jaar en zal jullie een aantal malen gratis worden toegezonden. Daarna wordt je gevraagd abonnee te worden. In de colofon vind je een overzicht van de mogelijkheden en de daaraan verbonden kosten.

Leden en abonnees

- Elke oud-leerling van het Hagnum is automatisch lid van de vereniging Socialiter tenzij hij te kennen geeft geen enkel contact meer met de school te wensen. De naam van de betreffende oud-leerling blijft in een apart bestand bewaard, zodat altijd is terug te vinden dat hij/zij op onze school heeft gezeten.
- De vereniging Socialiter en/of de administratie van de school zal elke oud-leerling die wel contact met de school wenst te houden op de hoogte brengen door een brief of een e-mail van bijzondere gebeurtenissen waarbij oud-leerlingen welkom zijn, mits de betreffende oud-leerling zorgt dat zijn adres en/of e-mailadres bij Socialiter bekend is.
- De leden van Socialiter kunnen zich abonneren op het tijdschrift dat tweemaal per jaar verschijnt (in principe in december en in mei). De minimumcontributie is € 15.- per jaar (bij betaling van eenmalig € 150.- is men verzekerd van blijvende toezending en ontvangt men nimmer een acceptgiro).
- De leden/abonnees die in of na 2005 een bijdrage hebben gestort ontvangen (*als eventuele verhuizingen tenminste zijn doorgegeven*) het tijdschrift. Wanneer voor het jaar 2008 (nog) geen bijdrage is overgemaakt op het postbanknummer 6892167 (zie colofon) ontvangt men bij dit nummer een acceptgiro om daarmee de betaling te voldoen.
- Leden/abonnees die de contributie voor 2008 niet voldoen ontvangen in 2009 opnieuw een acceptgiro met daarop het dubbele bedrag (€ 30.-) voor de jaren 2008 en 2009.
- Als men geen abonnee meer wenst te zijn, dus het blad niet meer wil ontvangen, wordt een bericht daarover aan de ledenadministrateur (zie colofon) op prijs gesteld.
- De eindexamenleerlingen van

2006, 2007 en 2008 ontvangen het blad na dit nummer nog resp. eenmaal, driemaal of vijfmaal gratis.

Een droeve periode

Kort na elkaar zijn twee docenten, die door hun optreden en hun inzet in de tachtiger jaren onze school zeer positief tot grote bloei gebracht hebben, overleden. Ongetwijfeld hebben velen van u gehoord dat op 7 juli mevrouw Tels en op 3 oktober de heer Van der Steen zijn overleden. Ook de vrouw van onze gepensioneerde conciërge, mevrouw Van Huët overleed op 15 juli. Aan elk van hen wordt in dit nummer een In Memoriam gewijd.

Inhoud van dit nummer

In ons periodiek is weinig aandacht geweest voor het schoolorkest. Oud-leerling en oud-leraar **Joe Raphael** (e.e. 1963, docent en dirigent 1971-2006) brengt daar verandering in en Aviva Boissevain herdenkt oud-docente **Leontien Tels**. Een artikel “Het gymnasium hoeft niet wit te zijn”, dat op 9 mei 2008

verschenen is in dagblad Trouw, wordt integraal overgenomen en is voor onze school ook actueel door de nationaliteit van **Duygu Yilmaz** (e.e. 2008), prijswinnares van een beurs, uitgelooft door ons schoolbestuur, de Stichting VO Haaglanden. **François Carstens** (e.e. 1979) schrijft een artikel over de Bond van Haagse Gymnasiasten, in 2009 al 105 jaar oud. Aviva Boissevain brengt u op de hoogte van het programma van de **Socialiterlezingen**, die begin volgend jaar van start gaan, een nieuw initiatief van onze vereniging. Marc Dubois geeft een uiteenzetting over een nieuwe activiteit van de veel te vroeg overleden **Frans van der Steen**, het maken van hoeden.

De vaste rubrieken, **Van de Rector**, Financieel verslag van de **Penningmeester**, **Mortui** en **Zoekplaatje** (thans verzorgd door Marc Dubois na het aftreden van Barbara van IJzeren) ontbreken ook in dit nummer niet.

Erik Bierman, h.t. praeses

Van de rector

Het afgelopen jaar zaten er 101 leerlingen in de zesde klas. Eén leerling heeft zich voor het examen teruggetrokken. Aan 95 leerlingen hebben we een diploma uitgereikt.

Dat is een prachtig resultaat. Niet alleen het aantal geslaagden ver-

heugde ons, maar ook de resultaten van vele geslaagden. Er waren leerlingen die examen hebben gedaan in meer dan één profiel, leerlingen met reeksen negens op hun cijferlijst, leerlingen die naast een zwaar profiel twee klassieke talen volgden. En dan: leerlingen die met glans

geslaagd waren en toch nog herexamen wilden doen om hun eindresultaat te verbeteren. Voor filosofie en Latijn moesten deze leerlingen zelfs naar Schiedam, naar een plek die nauwelijks met openbaar vervoer te bereiken was. We zijn trots op hen. Het Gymnasium Haganum wil zijn leerlingen aanmerkelijk meer bieden dan het wettelijk voorgeschreven programma. Het is geweldig om te zien dat onze leerlingen dat ook willen.

Dit jaar hebben wij voor de tweede keer een bijzondere prijs uitgereikt aan een examenkandidaat die heeft uitgeblonken, die een bijzondere prestatie heeft geleverd.

De prijs is mogelijk gemaakt door een schenking en bestaat uit drie delen: een oorkonde, een “schaal van verdienste” en een geldprijs van driehonderd euro.

De schaal van verdienste is een wisseltrofee. Behalve de naam van de winnaar staat er nog een tekst in gegraveerd en wel het opschrift boven de hoofdingang van de school. Die tekst luidt:

PRAECLARA ANTIQVAE
MENTIS DOCUMENTA
NOVAEQVE
RERVM HOMINVM SERIES
NATVRAE ALTISSIMVS ORDO
HIC NOSCENDA TIBI IUVENIS

TRADVNTVR
VT VRBI ET PATRIAE FIERI
POSSIS
COLVMENQVE DECVSQVE

(De voortreffelijke getuigenissen van de geest van de Oudheid en van de moderne tijd, de geschiedenis van de mensheid, de verheven orde van de natuur worden – o, jongeling – jou hier doorgegeven om ze te leren kennen, opdat jij een steunpilaar en een sieraad voor jouw stad en vaderland kunt worden.)

Genomineerd voor deze prijs waren Annemarie Bijloos, Duygu Yilmaz, Dilek Yilmaz, Daniela Solano, Cornélie den Outer, Vincent Groot, Lisanne Coenen, Yotam Raz, Jiri Jonkers, Bruno van den Toorn en Kilian Treurniet.

Uit deze genomineerden hebben wij Duygu Yilmaz gekozen, die geslaagd is met een lijst waarop 3 achten en 12 negens. Ze is een ambitieuze leerling. Aanvankelijk had ze “maar” 11 negens maar ze zag mogelijkheden van haar 8 voor Latijn via een herexamen ook nog een 9 te maken. Duygu studeert inmiddels aan Columbia University in New York.

G.P.Th. Kloeg, rector

Van de quaestor

Onderstaand treft u de financiële verantwoording aan over het jaar 2007.

Balans per 31-12-2007

Depot TPG Post	260,00	
<i>Vorderingen</i>		260,00
Postbank	2.972,94	
Postbank kapitaalrekening	<u>10.000,00</u>	
<i>Liquide middelen</i>		12.972,94
ACTIVA		<u><u>13.232,94</u></u>
Kapitaal	7.378,28	
Kapitaal		7.378,28
Nog te betalen TPG	<u>1.690,04</u>	
Nog te betalen diversen	348,62	
<i>Schulden</i>		2.038,66
PASSIVA		9.416,94
<i>Resultaat</i>		<u>3.816,00</u>
		<u><u>13.232,94</u></u>
Resultatenrekening 2007		
Ontvangen bijdragen	8.084,55	
Bijdr > 50	1.210,00	
Lid voor het leven	10.245,00	
Overige ontvangsten	<u>0,00</u>	
<i>Bijdragen</i>		19.539,55
Rente kapitaalrekening	34,65	
<i>Financiële Baten</i>		34,65
BATEN		<u>19.574,20</u>
Kantoorkosten	0,00	
Kamer van Koophandel	21,62	
Porti	17,82	
Internetkosten	65,45	
Bankkosten	<u>23,48</u>	
<i>Overige kosten</i>		128,37
Kosten drukker	7.898,37	
Kosten verzending	1.754,24	
TPG Post	<u>5.977,22</u>	
<i>Kosten periodiek</i>		<u>15.629,83</u>
LASTEN		15.758,20
Resultaat		<u><u>3.816,00</u></u>

Vragen en reacties kunnen worden gestuurd naar quaestor@socialiter.nl.

Ruben Overmeer

Herinneringen aan mevrouw Van Huët

1931 – 2008

Haganum 1980 – 1995

Op 15 juli 2008 is Else van Huët –Lipinski, de vrouw van onze oud-conciërge Bob, onverwacht thuis aan een hartstilstand overleden. Zij was niet alleen het dagelijkse klankbord voor de belevenissen van haar man binnen de school maar bovenal ook een enthousiaste medewerker bij allerlei evenementen. Vrijwel direct nadat de toenmalige schoolleiding de heer Van Huët had voorgedragen voor de functie van conciërge aan het Gymnasium Haganum, kreeg ik als rector ook regelmatig contact met zijn vrouw. Al heel gauw bleek dat zij ook zelf graag een rol binnen de

schoolactiviteiten wilde vervullen. Mijn eerste herinnering daaraan is de koffie op zondagmorgen. Zeker in het begin van de 80-er jaren (toen mijn conrector regelmatig door ziekte afwezig was en er dus werk bleef liggen) vond ik het prettig op die morgen achterstallig werk af te maken zonder gestoord te worden. Zo zachtjes mogelijk probeerde ik het hek en daarna de voordeur te openen en te sluiten en me in mijn kamer terug te trekken. Maar altijd kwam één van beiden na korte tijd met een kop koffie aanzetten. En als ik lang bleef was het Else die een kopje van haar zondagse soep

kwam brengen. Vaak kwamen dan gebeurtenissen van de afgelopen week ter sprake.

Spoedig merkten ook verschillende docenten dat Else graag mee wilde helpen bij de viering van bijzondere gebeurtenissen. Ik denk dan in de eerste plaats aan de rommelmarkten die van tijd tot tijd in de hal werden gehouden. Men kon te verkopen spulletjes bij haar inleveren, ook uit eigen bezit kwam het een en ander op de verkooptafels. Ze was enthousiast als er weer flink verkocht was en het verkregen geld goed besteed kon worden, b.v. voor de diesviering. Vóór elke bijeenkomst waar gasten uitgenodigd waren (zoals o.a. de Open Dag) liep ze de school door om te kijken of de schoonmakers hun werk wel goed gedaan hadden. Zo niet dan moest Bob Hans en Ismet (alle leerlingen kenden hen ook) er toe bewegen een paar uurtjes extra te draaien of Bob moest mij er toe aanzetten hulp van buiten in te roepen.

Gedurende enkele jaren was het bij de vrijdagmiddagactiviteiten mogelijk dansles te krijgen van Else

en Bob van Huët. **Stijldansen in de aula!**

Begin december kwam Sint Nicolaas (Bob van Huët) op een middag op school met cadeautjes voor de kinderen van de leraren. Door de ouders werden er dan enige glazen uitnemende bisschopswijn gedronken, bereid door Else. Recepten werden overgeschreven. Trouwens op de dag van de jaarlijkse dies stond aan het eind van de middag voor alle leerlingen een warme maaltijd klaar, die voor een groot deel ook verzorgd was door de vrouw van onze conciërge.

Het moge door deze voorbeelden duidelijk zijn dat de jaren die Else en Bob van Huët op de Laan van Meerdervoort 57A woonden veel betekend hebben voor allen die op nummer 57 dagelijks zes of meer uren doorbrachten.

Wij blijven aan Else met warme dankbaarheid denken en wensen Bob de kracht toe het leven zonder haar op een goede wijze invulling te geven.

Erik Bierman

In memoriam
Leontien Tels – de Jong
(1931 - 2008)

door Aviva Boissevain

Afgelopen zomer hebben wij afscheid moeten nemen van mevrouw Leontien Tels - de Jong, lerares klassieke talen aan het Gymnasium Haganum van 1977 tot 1990.

Zoals de beelden in de hal de serene rust in de school bewaken, zo lijken verderop in de lokalen sommige docenten over hun leerlingen te waken. Mevrouw Tels was één van hen. Een classica zonder wie honderden leerlingen het eindexamen aan onze school niet hadden kunnen halen. Veel leerlingen moesten in die jaren de school verlaten vanwege de geduchte eisen voor de vakken Latijn en Grieks. Mevrouw Tels werd aangenomen om dit tij te keren.

Hebreeuws

‘Alleen als je heel stil bent’ waren de eerste woorden waarmee ze haar lokaal opende. De buitenschoolse lessen Hebreeuws waren uitsluitend bedoeld voor leerlingen uit de bovenbouw en ik zat in de tweede. Stil was ik en ik ben het gebleven. Ze onderwees de taal aan de hand van de leesboekjes van haar kleinkinderen in Israël. Met een engelgeduld liet ze de teksten hardop lezen, steeds opnieuw. Een betere methode om duidelijk te maken dat het Hebreeuwse woord voor ‘lezen’ hetzelfde is als het werkwoord ‘roepen’ was er niet. Toen het hoofdstuk ‘Oeri en Sjosjana naar school’ aan de beurt kwam waren haar leerlingen zelf bijna onderdeel van het boek geworden. Nadat de groep enkele jaren later dusdanig was uitgedund dat de lessen een pri-

vékarakter hadden gekregen nam ze me bij mooi weer mee naar buiten. De Hebreeuwse tekst onder haar ene arm, een pond kersen onder de andere: naar de Romeinse tuin, een gebied dat voor leerlingen strikt

verboden was. Prettiger uren waren er aan de Laan van Meerdervoort nauwelijks denkbaar. Wie geschiedenis had van Martin Roos kon aan de universiteit het propedeusejaar overslaan. Wie Hebreeuws kreeg van mevrouw Tels haalde het meest gevreesde tentamen van de studie theologie, dertig capita Hebreeuws, met de ogen dicht.

Marcus dolorem habet

Wie ooit aan minderjarigen heeft lesgegeven kan zich voorstellen hoe moeilijk het soms is in iedere leerling onophoudelijk het goede te willen zien. Mevrouw Tels week nimmer van dit standpunt. Superieur was in dit verband haar commentaar bij het teruggeven van schriftelijk werk. Zelfs voor de hardnekkigste onvoldoendes had ze steeds een goed woord over. ‘Deze vier is al veel beter dan je vorige vier’ sprak ze dan stralend. Toch wist ze leerlingen ook tot de orde te roepen: zonder een spoor van venijn en zó vriendelijk dat de boodschap drie keer zo hard aankwam. Op een ouderavond tegen een radeloze moeder: ‘Als ik halverwege de les in het Chinees verder zou praten, zou uw dochter het niet merken.’ Om hier vervolgens mild aan toe te voegen: ‘maar ze zou het wel als eerste begrijpen’. Ze bezat de gave om in te zien dat het met sommige leerlingen, al was er tijdens de lessen geen land met hen te bezeilen, uiteindelijk wel goed zou komen. Een kalmte, die ze ook op de ouders wist over te brengen. Sarcasme of

het tentoonspreiden van grote geleerdheid was haar vreemd.

Met eenzelfde speelsheid draaide ze haar hand er niet voor om om eersteklappers tijdens de jaarlijkse declamatieavond de Latijnse vertaalesjes uit het boek te laten naspelen: *Marcus dolorem habet*, Tirocinium les 1. Hoe kreeg ze twaalfjarigen zo ver dat ze, Latijn pratend en wel, met togaatjes aan het podium van de aula beklommen, ten overstaan van hun familie en de hele school?

Eén ding lukte haar niet. Voor wie graag viool had willen leren spelen maar dit niet voor elkaar kreeg is er troost: mevrouw Tels kon het ook niet. Het werd hobo. Een instrument waarmee zij tijdens haar eerste jaren aan het Haganum regelmatig meespeelde in het schoolorkest. Het gemak waarmee zij haar althobo uitleende aan leerlingen die dit zeldzame instrument niet bezaten terwijl het programma van de muzikavond dit wel verlangde, verraadde hoezeer ook in dit opzicht haar intuïtie voor talent feilloos was: de leerlingen die haar instrument mochten bespelen werden enkele jaren later beroepshoboïst.

Voor de klas

Niet alleen binnen de school, ook daarbuiten is zij leerlingen die haar vak zouden kiezen tot redding geweest. Terwijl classicisten als Herman Gorter en Alphons Diepenbroek verzuchtten hun dissertatie zo snel mogelijk te willen afronden om voor de klas te mogen, worden een eeuw later studenten voortijdig uit de collegebanken geplukt om vacatures te vervullen. Ook ik werd op deze manier naar binnen genood bij een categoriaal gymnasium elders in het land.

Maandagochtend, klas 3. ‘Kort houden’ was de waarschuwing. Methode Albertz dus. ‘Woensdag proefvertaling, maandag stamtijden, donderdag grammatica’ klonk het opgetogen bij het schoolbord. De klas zette zich schrap. ‘Alles waar je niet aan doodgaat daar word je sterker van’ vervolgde ik opgewekt. Oorlog. ‘Wie gaat het winnen?’ informeerde de rector geamuseerd. ‘Ik’ antwoordde ik machteloos. Redding kwam pas toen ik de leerlingen meenam naar het computerlokaal. Wat maandenlang niet gelukt was gebeurde opeens in een handomdraai. Verwoede discussies over vraagwoorden en modi op de maandagochtend. Zeldzame concentratie bij het aanklikken van de juiste stamtijden, tevreden competitiedrang bij het inspecteren van de elektronische antwoorden, even onverbiddelijk als snel. Hier kon ik niet tegenop. Het beeldscherm verdiende oneindig veel meer aandacht dan mijn langzame krijtje. Goden

kwamen geruisloos aanvliegen, het Forum liet zich virtueel bewandelen, de boog van Titus doemde driedimensionaal op. Waarom bedacht ik dit nu pas? Internet had gewonnen. Ik niet.

Sprookjes

Grieks klas 2. Methode Tels dan maar? Na het gebruikelijke gissen naar het aantal huwelijken, huizen en kinderen dat iemand van mijn leeftijd er op na kon houden het raadsel van de voornaam: ‘Palindroom, vijf letters, begint met een A’ hielp ik braaf. Het werd stil. Toen een leerling na drie lessen het alfabet nog steeds niet kende en ik hem in de pauze wedstrijdje liet doen tot hij het sneller kon opzeggen dan ik, besloot hij zijn sessie abrupt met de vraag: ‘maar heet u dan misschien Aenea?’ Opeens begreep ik waarom hij al die tijd de letters niet in zijn hoofd had kunnen krijgen. We spraken af dat voor iedere verkeerd gelezen letter het bijbehorende boek uit de Ilias of Odyssee moest worden naverteld. Voor iedere fout die ik zelf zou maken kregen ze een vertelling uit een boek naar keuze. De dag dat ik precies evenveel dagen oud was als het aantal verzen dat de Odyssee telde besloot ik te trakteren op boeken die nog niet aan bod waren geweest. Mezelf iets te lang verliezend in Nausikää, de Cycloop en de onderwereld zuchtte de grootste klier achterin ten slotte meewarig tegen zijn buurman: ‘Volgens mij gelooft ze er echt nog in.’

Spreuken

‘Heb jij soms bij mevrouw Tels in de klas gezeten?’ vroeg een collega bij het inspecteren van mijn proefwerkopgaven, doelend op de bonusvragen waarmee deze steevast eindigden. Alleen al hierom was mevrouw Tels beroemd: een handvol spreuken of verzen met vertaling leverden al gauw een com-

Illustratie: Frans v.d. Steen

plete punt extra op. Ook in mijn klassen werd het geliefd scoren op deze manier. De sectie keek zuinig. ‘Maximaal twee cultuurvragen’ klonk het ogenblikkelijk. Bij centraal gegeven repetities werd het fenomeen afgeschafte. De laatste toets van het jaar eindigde met de woorden van een bedroefde tweedeklasser: ‘Mevrouw, er zat geen bonusvraag bij dit keer. Voor de zekerheid geef ik hier het begin van de Ilias en de Odyssee toch maar.’ Vlekkeloze hexameters, met vertaling. Veertien jaar. Zelfs op deze school bleek de kracht van mevrouw Tels onoverwinnelijk.

Afscheid

Tijdens de crematieplechtigheid op de laatste dag van het schooljaar werd zij vanuit de school geëerd door haar collega’s Eduard Huussen en oud-conrector en vakgenoot René van Splunteren. Eerstgenoemde memoreerde hoe diezelfde ochtend op school het door mevrouw Tels en een aantal anderen samengestelde boekje ‘Helden-Slachtoffers. Heldhaftige slachtoffers. Gymnasium Haganum 1940-1945’ traditiegetrouw was uitgereikt aan alle leerlingen uit klas drie die waren bevorderd naar de bovenbouw. René van Splunteren besloot met enkele indrukwekkende woorden van Cicero uit diens rede voor Plancius: ‘Aan wie van ons, opgevoed als vrije mensen, staan de opvoeders, leermeesters en leraren, aan wie zelfs die stille plek waar we zijn grootgebracht of hebben les gehad niet in dankbare herinnering voor de geest?’¹

De invloed van mevrouw Tels als classica, schooldecaan, vertrouwenspersoon en begeleidster van de Rome-reis reikt tot op de dag van vandaag tot ver over de grenzen van het Haganum heen. Haar menselijkheid en humor, minstens zo groot als haar geleerdheid, maakten dat zij even gezagsvol was als geliefd. Wij kunnen niet in haar schaduw staan,

¹ Cicero, Pro Plancio, cap. XXXIII, 81: Quis est nostrum liberaliter educatus cui non educatores, cui non magistri sui atque doctores, cui non locus ipse ille mutus ubi alitus aut doctus est cum grata recordatione in mente versentur?

maar hopelijk kan zij diegenen die in dankbare herinnering aan haar terugdenken wel tot voorbeeld zijn, zodat zij het klassieke erfgoed in ons land blijvend mag sieren.

Publicaties dr. Leontien Tels - de Jong, o.a.:

- *Sur quelques divinités romaines*

de la naissance et de la prophétie (diss. Rijksuniversiteit Leiden) Delft 1959.

- *Helden-Slachtoffers. Heldhaftige slachtoffers.*

Gymnasium Haganum 1940-1945. Samengesteld door: Hans Beijer, Jolanda Hendriksen, Willy Hijmans, Aart van der Poel en Leontien Tels. Uitgeverij 'De Nieuwe Haagsche', ISBN 90-72766-30-x.

- *Koning Midas heeft ezelsoren.* Leontien Tels & Frans van der Steen. Uitgeverij 'De Nieuwe Haagsche', ISBN 90-72766-13-x.

Contact:

Harry Tels,
Breitnerlaan 93,
2596 GX 's-Gravenhage.

Mortui

In de rubriek Mortui worden de namen opgenomen van leden die ons ontvielen. Wij stellen het op prijs als nabestaanden van een overleden lid ons op de hoogte stellen. Dat kan via brief, mail of telefoon bij de praeses van Socialiter, Erik Bierman (zie colofon).

In de periode april 2008 tot oktober 2008 hebben wij bericht gekregen van het overlijden van:

C.J. Vermaas	(Kees)	14 juni 2008	eindexamen 1967
Dr. L.L. Tels – de Jong	(Leontine)	7 juli 2008	oud-leraar en schooldecaan
E. van Huët – Lipinski	(Else)	15 juli 2008	echtgenote oud-conciërge
Ds. C.F. Brüsewitz	(Carl)	2 oktober 2008	eindexamen 1938
F.B. van der Steen	(Frans)	3 oktober 2008	oud-leraar
H. Ziermans	(Henk)	22 oktober 2008	eindexamen 1945
F.W. van der Weerd	(Fred)	20 november 2008	eindexamen 1950

Grafrede voor Frans van der Steen 1944 – 2008

Vrienden,

We zaten in de vierde klas van het Haganum en kregen een nieuwe tekenleraar. Daar was ik helemaal niet blij mee want van de vorige kreeg ik negens en tienen op m'n rapport en het was maar de vraag of deze nieuwe even gul zou zijn bij het toekennen van rapportcijfers. Met goede cijfers voor gymnastiek en tekenen compenseerde ik voor m'n ouders de drieën en vieren voor wiskunde en Grieks. "Is dat jong gelukkig toch nog érgens goed in." En ja hoor, mijn angsten werden bewaarheid: op m'n eerste rapport bij Frans van der Steen kreeg ik maar een acht. Wat een eikel! En wat een stomme hippie! Want zo zag-ie eruit met dat lange haar en z'n tuinbroeken. De punktijd was uitgebroken en behalve 'No Future' en 'Do It Yourself' was ook 'Never Trust a Hippy' één van de credo's. Hippies dat waren die lui die eerst tot de verzetscultuur behoorden maar nu verraad hadden gepleegd door hun ziel aan het establishment te verkopen. Bijna nog erger dan die andere ouderwetse docenten die gewoon op autoritaire wijze een ideologisch staatsapparaat representeerden. Je kon het nooit goed doen in die tijd als docent. Het zou nooit wat worden tussen ons.

"Alles mag", zei Frans, als leiding op de Frankrijkreis van het Haganum. Nou, dat zouden we

dan ook doen! Maar de wilde tijd die we voor ogen hadden, werd eigenlijk een keurig schoolreisje. Welke regels moet je overtreden als alles mag? Sterker nog, het bleek een ijzersterk didactisch concept. De lessen van Frans en de schoolreisjes naar de Provence en Rome het jaar daarop brachten ons meer liefde bij voor de cultuur van de Antieken dan alle lessen Grieks en Latijn. Eygalières zou voor ons vele malen het reisdoel blijven in de vakanties met als belangrijkste attractie de persoon van Frans zelf. Want dat bleek z'n kracht; hij was een autoriteit zonder autoritair te zijn. Hij bracht een lichtheid en speelsheid naar het Haganum, dat voor zijn komst toch een behoorlijk ingeslapen boel was. Misschien is het niet overdreven te stellen dat zonder zijn aanwezigheid het risico van schooluitval voor sommigen van ons aanzienlijk groter was geweest. Zeker in mijn geval. Zijn etsclub, de timmerclub waar we Rietveldkratstoelen maakten, zijn aanwezigheid in het weekend als we daar met onze punkbandjes repeteerden, maakte hem voor ons tot de meest geliefde docent op het Haganum. Als tegenprestatie hielpen we met klusjes in z'n huis in de Reinkenstraat, dat hij toen aan het verbouwen was en speelden voor babysitter voor z'n kinderen: David en Sophie.

Van meest geliefde docent werd hij

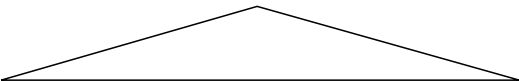

al snel één van de meest geliefde vrienden en zijn huis werd een ontmoetingplaats van een vriendenkring die tot op de dag van vandaag bestaat. Vrienden namen weer vrienden mee en ook voor mensen die niet op het Haganum gezeten hadden kreeg hij de rol van vriend, leraar, vaderfiguur, toetssteen, collega en katalysator. Dit bleef doorgaan, ook uit de jaargangen na ons bleken leerlingen gevoelig voor z'n inspirerend en stimulerend magnetisme. Zelfs ongeruste ouders die bang waren of het niet de Rattenvanger van Hamelen was, bij wie hun kinderen vaak op vrijdagavond verbleven, en hem leerden kennen, waren blij dat we bij hem zaten en niet in een punkhol of kraakpand. Die we overigens ook frequenteerden terwijl onze ouders in de illusie leefden dat we veilig bij Frans zaten.

Een groter contrast tussen punkhol, ouderlijke woning of het huis van Frans was niet denkbaar. In de punkholen bestond het interieur uit zaken die kosteloos bij het grofvuil verzameld konden worden, liefst alles zwart geschilderd en met het logo van Crass of de Dead Kennedys op de muur gespoten, onze ouderlijke huizen hadden vaak nog de jaren-zeventig-bruinen-oranje-stijl, die nu voor veel geld als retro verkocht wordt maar bij Frans was alles licht, ruim en wit met Rietveldmeubels. Zijn huis, z'n manier van leven, alles werd geësthetiseerd. Het leven

zelf was een kunstwerk. Met verbazing zag ik hoe hij de wasknijpers op de waslijn op kleur ordende, net als de tubes verf in z'n atelier en hoe de kwasten keurig op grootte gesorteerd stonden. Hij kon behoorlijk streng zijn in zijn oordeel over alles en iedereen die dat kunstwerk verstoorde en stof leveren voor verhitte discussies overgoten met de nodige flessen wijn. Zo werd misplaatste kunst in de openbare ruimte steevast als 'stoepgroente' betiteld. Toch kon hij, die zoveel hield van het werk van Rothko, Schoonhoven en Morandi de kunst ook weer relativëren. Een wijze les van hem, die ieder van ons ongetwijfeld ooit eens van hem gehad heeft, was de volgende: "Als het museum in brand staat en er is toevallig een poes binnen en je kan maar één ding redden, dan red je dat poesje en niet die Caravaggio, Mondriaan of Rothko. Een beetje verf op doek, dat is alles." Hij had die les op zijn beurt weer geleerd van Willem Minderman, die weer het middelpunt was van een kring waar Frans op zaterdagmiddag jarenlang het glas hief. Als de vijf in de klok was, mocht de fles open. Kringen die elkaar raken en lessen die doorgegeven worden.

In zijn eigen beeldend werk werd de strengheid van een objectiveerende geometrische abstractie weer subjectief gemaakt. Lyrisch abstract werd zijn stijl genoemd in een catalogus bij een tentoonstelling van zijn werk in het Haags

Gemeentemuseum. Waar andere schilders soms enorme doeken nodig hadden om te imponeren, kon Frans in minuscule formaten je een lyrische ervaring geven, waarna je weer met een grotere ontvankelijkheid naar het leven keek. Hij heeft ons ook vooral leren kijken met een blik die niet opvorderend of enkel registrerend was maar juist betrokken en affirmatief.

Ik dacht altijd dat Frans onsterfelijk was en dat is-ie natuurlijk ook. Toen hij genas van kanker en later nog een ingrijpende darmoperatie onderging en weer herstelde, dacht ik:” Ik hoef me over hem geen zorgen te maken, die heeft het eeuwige leven.” Tijdens zijn leven had hij ook het eeuwige leven. Vriendschap overschrijdt de grenzen van tijd en ruimte. Als we elkaar soms een tijdje niet zagen omdat hij in Frankrijk zat, pakten we gewoon de draad weer op waar we gebleven waren. Toen hij gestorven was en we met vrienden een drinksessie bij Paul ter ere van Frans organiseerden en één van hen vroeg wie er zouden komen, antwoordde ik: “O, je weet wel, de usual suspects: Anton, Enno, Rob, Frans, ,!” Zonder na te denken noemde ik hem op zoals altijd en zo zal het blijven als we bij elkaar zijn. Hij zal er altijd bij zijn.

Een laatste beeld, een mooie herinnering aan de laatste keer dat ik Frans in leven zag, wil ik nog

met jullie delen. We waren op weg naar de bruiloft van Eric en Babette op Schiermonnikoog. Het was een prachtige dag, we hadden elkaar al een tijdje niet gezien en hadden elkaar een hoop te vertellen. Frans was in een uitstekend humeur, vertelde hoe hij het naar z'n zin had als opa, dat hij weer voor langere tijd naar Nederland wilde komen, z'n hoeden zou tonen met Prinsjesdag, dat-ie plannen had om z'n vijfezestigste verjaardag groots te vieren en had bij voorbaat al een hoop lol. Hij stelde voor om koffie te drinken bij het café bij het monument op de Afsluitdijk. We zaten op het terras met wijds uitzicht over het IJsselmeer en Frans begon als halve expat te mijmeren over hoe mooi het was in Nederland toen een windvlaag de lege suikeren melkzakjes van onze tafel en van een paar andere gasten meevoerde, die vervolgens in het water dreigden te belanden. Frans sprong op en met een onverwachte speelsheid en lichtvoetigheid rende hij achter de papiertjes aan. “Die blijft eeuwig jong”, dacht ik. Hijgend maar met een grote trotse grijns op z'n gezicht dat het hem gelukt was de papiertjes uit de lucht te pakken en van de grond op te rapen voordat ze in het IJsselmeer belanden, kwam hij terug naar tafel en zei: “Zullen we verder gaan?”

Veel sterkte!

Harald van Noordt (e.e. 1982)

Chapeau !

Voor het ter perse gaan van dit nummer van Socialiter is Frans van der Steen onverwacht overleden. Wij hebben gemeend onderstaand artikel, dat al eerder was geschreven, toch te moeten plaatsen als een hommage aan Frans.

De creativiteit van Frans van der Steen heeft zich na de beëindiging van zijn carrière als docent CKV (tekenen en kunstgeschiedenis voor de oudere lezer) verplaatst naar een nieuw terrein. Naast het maken van schilderijen, aquarellen en eigenzinnige meubels is hij zich gaan toelagen op het ontwerpen van dameshoeden. Wat begon als een aardigheid bij het huwelijk van een vriendin van zijn dochter is uitgegroeid tot een serieuze bezigheid. Tijdens een bezoek aan zijn zomerverblijf in Eygalières hebben we iets van zijn technieken mogen aanschouwen. Op een hardhouten

Frans van der Steen geflankeerd door zijn modellen op het Plein (Prinsjesdag 2008)

Hoeden van Frans van der Steen

mal wordt de vilten basis gevormd, waarna de basis voorzien wordt van een voor Frans kenmerkende eenvoudige maar opvallende versiering. Schertsend hebben we toen gezegd dat zijn nieuwe kunstwerken niet zouden misstaan tijdens de hoedenparade op Prinsjesdag.

Welnu, Frans zou Frans niet zijn wanneer hij zijn hoeden niet op Prinsjesdag een grotere bekendheid zou geven. Het is hem gelukt om twee dames met zijn creaties in de Ridderzaal aanwezig te laten zijn.

Dat zij zijn opgevallen blijkt uit de reportage over de hoedenparade, de volgende dag in De Telegraaf, waarin foto's van beide hoeden waren geplaatst (overigens zonder vermelding van de ontwerper).

Marc Dubois

Socialiter-lezingen

Een oproep in het vorige nummer om sprekers te vinden voor de nieuw te lanceren Socialiter-lezingen heeft ertoe geleid dat het programma voor zowel voorjaar als najaar 2009 bijna geheel is ingevuld.

Vanaf komend voorjaar (februari 2009) zal er op school iedere tweede dinsdag van de maand een spreker een avondvullende lezing verzorgen. Oud-leerlingen, oud-leraren, schoolleiders, of zelfs de huidige leerlingen: Socialiter stelt allen graag in de gelegenheid te spreken over een onderwerp naar keuze. De avonden worden gehouden in de aula van de school en zijn toegankelijk voor alle (oud)leerlingen, (oud)leraren, ouders en overige belangstellenden. Om het samenwerkingskarakter met de school te ondersteunen zullen de avonden worden omlijst met muziekoptredens van enkele leerlingen. Oud-leerlingen die ook graag hun talenten op het vertrouwde podium ten gehore willen brengen zijn hiertoe uiteraard van harte uitgenodigd. De avonden worden besloten met een borrel.

Het bestuur van Socialiter ontvangt u graag vanaf 10 februari a.s.: rector en bioloog Goof Kloeg zal die avond de spits afbijten met een lezing over Charles Darwin, wiens 200ste geboortedag in 2009 internationaal wordt herdacht. Van harte welkom.

Aviva Boissevain

Socialiter-lezingen voorjaar 2009

Programma:

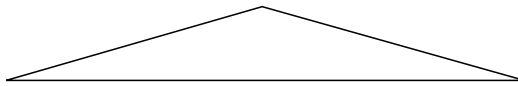
10 februari

CHARLES DARWIN (1809 – 1882)

Over altruïsme en waarom dat niet bestaat

Goof Kloeg, rector

In 2009 is het precies tweehonderd jaar geleden dat Charles Darwin werd geboren. Daarnaast is het precies 150 jaar geleden dat Darwin zijn geruchtmakende studie ‘The Origin of Species’ publiceerde, waarmee hij het denken van de mens over de wereld waarin hij leeft en zijn eigen afkomst voorgoed veranderde. Een dubbel Darwin-jaar dus: reden genoeg om de eerste in de reeks Socialiter-lezingen hieraan te wijden. Tijdens zijn lezing zal rector Goof Kloeg, jarenlang werkzaam als leraar biologie, beginnen met een

uiteenzetting over de evolutietheorie, omdat niemand meer lijkt te weten wat die precies inhoudt. Daarna zal hij zijn theorie over altruïsme lanceren en aan de hand van gedragsvoorbeelden ingaan op de vraag in hoeverre de (menselijke) psychologie door de biologie wordt bepaald.

Goof Kloeg is rector van het Gymnasium Haganum sinds 1994. Daarvoor was hij ruim 17 jaar leraar biologie en later conrector aan het Coornhert Gymnasium te Gouda. Hij studeerde biologie aan de Universiteit Utrecht van 1970 tot 1976 en werkte vele jaren als adviseur van de redactie van het tijdschrift 'Natuur en Techniek'.

12 maart

JOOP DEN UYL (1919 – 1987)

Dromer en Doordouwer

Anet Bleich, oud-leerling

In het vorige nummer van Socialiter (nr. 19, voorjaar 2008) was te lezen hoe oud-leerlinge Anet Bleich de media bereikte met het verschijnen van haar proefschrift over Joop den Uyl. Zo zou Prins Bernhard zich niet alleen door Lockheed hebben laten omkopen, maar ook door de vliegtuigbouwer Northrop. De affaire zou in de doofpot zijn gestopt door de toenmalige minister-president Joop den Uyl. Anet Bleich, schrijfster van een prachtige biografie over deze politicus, gaat tijdens deze avond op diverse gevoelige kwesties nader in. Een handeseditie van haar proefschrift is tijdens de avond verkrijgbaar.

Anet Bleich (e.e. 1969) is columnist bij de Volkskrant. Zij studeerde politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, waar zij in 2008 promoveerde op haar dissertatie 'Joop den Uyl. 1919 – 1987. Dromer en Doordouwer'. Ze schreef hiermee de eerste biografie over deze minister-president, waarmee ze de landelijke pers haalde vanwege de onthulling van de Northrop-affaire van Prins Bernhard. Andere publicaties van haar zijn o.a.: 'Ga dan zelf naar Siberië', 'Een partij in de tijd' en 'Grensgangers'.

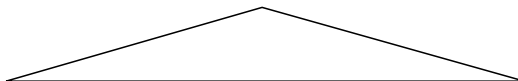
14 april

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756 – 1791)

Don Giovanni

Aviva Boissevain, oud-leerling

De opera 'Don Giovanni' van Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) is een van de hoogtepunten uit de geschiedenis van de opera. Op deze avond

wordt geïllustreerd wat er zo opmerkelijk is aan de wijze waarop Mozart dit overbekende verhaal over Don Juan op muziek zette en hoe hij hiermee tegelijkertijd zijn kritiek op de idealen van de 18^e eeuwse Verlichting in klank wist te verwoorden. Tevens wordt ingegaan op de betekenis van de opera voor de West-Europese cultuurgeschiedenis in het algemeen en de overeenkomsten met de rol van de tragedie in de Klassieke Oudheid. De lezing wordt afgewisseld met muziekvoorbeelden, waarvan er enkele worden vertolkt door oud-leerlingen.

Aviva Boissevain (e.e. 1991) studeerde Theologie, Muziekwetenschappen en Klassieke Talen te Amsterdam. In 1999 publiceerde zij 'Viva la libertà! Een onderzoek naar de Verlichtingsidealen van Wolfgang Amadeus Mozart'. Zij is predikant te Amsterdam en doet onderzoek naar de geschiedenis van de Latijnse School in Den Haag.

12 mei
HOMERUS (9e eeuw v.Chr.)
Leven en werk

René van Splunteren, oud-leraar klassieke talen en oud-conrector

Homerus werd bekend als dichter van de Ilias en de Odyssee, poëzie die zowel het begin als het hoogtepunt van de Griekse literatuur vormt. Zeven steden beroemden zich erop de geboorteplaats van Homerus te zijn; ook is er veel gespeculeerd over wanneer hij leefde en in welke eeuw hij zijn gedichten componeerde. De lezing gaat op al deze vragen in, evenals op de verhouding van Homerus tot de Myceense tijd, de periode waarin de beschreven gebeurtenissen zich (moeten) hebben afgespeeld. In hoeverre geeft Homerus' taalgebruik aanwijzingen voor enige datering? Is er een verband tussen dit taalgebruik en het Lineair B, het schrift uit de Myceense tijd dat in 1952 werd ontcijferd?

René van Splunteren was leraar klassieke talen en later conrector aan het Gymnasium Haganum (1982 – 1997). Hij studeerde af in de historische taalkunde bij Prof. Kees Ruijgh en verzorgt tijdens lustrumvieringen van de school regelmatig lessen voor oud-leerlingen. Als secretaris van de Vereniging van Rectoren van Zelfstandige Gymnasia pleitte hij na de invoering van de Tweede Fase tegen het verplicht stellen van het vak wiskunde voor het profiel 'Cultuur & Maatschappij' en tegen de teloorgang van het Frans en Duits, in samenwerking met drs. Marcel den Hollander, leraar Duits aan het Gymnasium Haganum.

9 juni
ÆGIDIUS HENNING (1630 – 1686)
Het dorp als literaire kosmos

Leo van Santen, oud-leerling en leraar Duits en Latijn

In 17^e-eeuwse literatuur is het beeld dat van het plattelandsleven wordt opgeroepen vaak idyllisch. Minder bekend is dat in de dorpen ook werken als *Nagelneue Bauren Anatomia* van de Duitse auteur Aegidius Henning (ca. 1630 – 1686) ontstonden, waarin boeren allesbehalve worden geromantiseerd. Op basis van deze satire geeft Van Santen een reconstructie van het leven van Henning: een gereformeerde dominee tussen de hem vijandig gezinde boeren. Hij laat zien dat Hennings werken geen eenvoudige plattelandsliteratuur zijn, maar zich richten op de intellectuele stedeling en putten uit belangrijke eigentijdse literatuur.

Leo van Santen (e.e. 1982) is sinds 1992 leraar Duits en Latijn aan het Gymnasium Haganum. Tijdens zijn leraarschap voltooide hij zijn dissertatie over Aegidius Henning: ‘Das Dorf als literarischer Kosmos. Aegidius Henning (um 1630-1686) - Leben, Werk und Literaturprogramm’ (Aken 2005). Andere publicaties van hem zijn o.a.: ‘De kunstenaars Gisèle van Waterschoot van der Gracht in de oorlogsjaren 1940-1945’ in: Michael Defuster, Erik Somers (red.): ‘Gisèle en haar onderduikers’ (Amsterdam 2008), p. 11-51.

Locatie: Gymnasium Haganum, Laan van Meerdervoort 57, Den Haag, Aula.

Datum: iedere tweede dinsdag van de maand (m.u.v. 12 maart)

Tijd: 20:15 – 21:30 uur. Borrel na afloop.

Toegang: Gratis.

Vervoer: tram 3 en 17, bus 24. Parkeergelegenheid aanwezig.

Uw aanwezigheid wordt zeer op prijs gesteld.

Reserveren: info@socialiter.nl

Informatie: www.socialiter.nl

Het gymnasium hoeft niet wit te zijn

In de rubriek "Haganum Actueel" plaatsen wij dit artikel van de hand van Somajeh Ghaemina uit de bijlage "De Verdieping" van dagblad Trouw van 9 mei 2008.

Zelfstandige gymnasia hebben weinig allochtone leerlingen in huis en kampen met het imago dat ze alleen de witte elite bedienen. Op het Haagse Gymnasium Haganum lopen allochtone leerlingen uit achterstandswijken rond. 'Ik wilde laten zien dat ik het hoogst haalbare diploma kan halen'.

Zijn Cito-score was eigenlijk te laag om op het Haganum toegelaten te worden. Maar Raza Zaidi (17) wilde koste wat kost naar het zelfstandige Gymnasium Haganum in Den Haag.

Als zoon van een Pakistaanse vader en een Surinaamse moeder was het gymnasium niet vanzelfsprekend. Al zijn vrienden gingen namelijk naar het vmbo. Raza groeide op in achterstandswijken waaronder de Haagse Spoorwijk en even kort in Schilderswijk. Zijn vader verdient de kost met het opzetten van marktkramen en is ook postsorteerder. Zijn moeder is administratief medewerkster. Samen hebben ze vier kinderen, van wie Raza de eerste is die op het gymnasium zit.

Raza, bovengemiddeld serieus en welbespraakt voor zijn leeftijd, vertelt: 'Ik wilde zo graag laten zien dat ik, ondanks mijn achtergrond, het hoogst haalbare diploma kan halen. Dat is het grootste verschil met mijn vrienden, die denken dat zoiets niet voor hen is weggelegd'. Net als de leerkrachten op de basisschool, vertelt hij. 'Daar werd het beeld geschetst dat we niet naar het havo of vwo konden gaan'.

Maar zijn moeder bleef in hem geloven. 'Ze wist dat ik het kon'. En nu zit hij al in de vijfde klas, vertelt hij na schooltijd in het statige schoolgebouw waarin hij elke dag uren vertoeft.

'Mijn neef heeft ook op het Haganum gezeten. Je moet echt heel gemotiveerd zijn om dat te kunnen. De docenten gaven me een kans, ondanks mijn Cito-score'.

Die docenten zijn heel belangrijk voor de tiener, die momenteel thuis problemen heeft waar hij liever niet over wil praten. 'Daardoor liep ik achter met toetsen en huiswerk. Maar die mag ik inhalen. En ze ondersteunen me ook mentaal, zodat ik het met iemand over mijn problemen kan hebben'.

Na schooltijd duikt Raza eerst de bibliotheek in om huiswerk te maken. Daarna zoekt hij zijn vrienden op in zijn eigen buurt. Er is inmiddels een duidelijk verschil tussen hen en Raza, die registeraccountant wil worden.

'De manier waarop ik praat is veranderd. Ik praat minder met een accent, gebruik andere woorden', vertelt hij. Zijn vrienden hebben er wel eens grapjes over gemaakt. 'Hollander', zeiden ze dan, of 'Bounty': zwart van buiten, wit van binnen. Raza: 'Maar het is echt als een grap bedoeld. Het feit dat ik op het gymnasium zit, is niet tussen ons in komen te staan'.

Even later komt de Iraaks-Koerdische Yara al Salman uit haar geschiedenisles. Haar ouders zijn naar Nederland gekomen toen ze een jaar oud was, vertelt Yara (17). Haar vader deed hier opnieuw een studie tandheelkunde en runt samen met zijn vrouw een eigen tandartsenpraktijk.

Samen met Raza haalt ze herinneringen op aan hun eerste muziekles. 'Bijna iedereen hier speelt een muziekinstrument', zegt Yara. Ze praat zachtjes, met nauwkeurig gekozen woorden. 'Ik voelde me niet op mijn gemak tijdens de muziekles. Al die mensen konden noten lezen maar ik niet', zegt ze met een glimlach. 'Dan moest ik een stukje op een keyboard spelen en dat ging altijd fout'.

Raza knikt instemmend. Buitengesloten voelden ze zich niet. Raza: 'Ik vond het juist leuk om in een omgeving te zitten die niet bekend voor me was. Ik wilde ook leren om muziek te spelen, op een ander niveau te denken en te praten'.

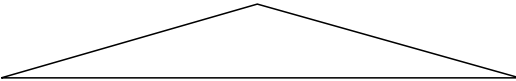
Raza en Yara misten niet alleen een muzikale opvoeding, ze waren ook niet gewend musea te bezoeken of moeilijke boeken te lezen. Raza: 'Ik speelde voornamelijk buiten. Zelfs naar de bioscoop ging ik niet'.

Hun achterstand in vergelijking met de Nederlandse klasgenoten heeft hen nooit gehinderd, vertellen de leerlingen. Ze hebben er juist meer doorzettingsvermogen door gekregen. 'Toen ik in groep vijf zat', zegt Yara, 'wist ik niet wat het woord "zool" betekende. Ik kon dat niet aan mijn ouders vragen, want we leerden tegelijkertijd Nederlands. Dat ik juist goed voor me geweest, ik heb geleerd om zelf na te denken over betekenissen en dingen in context te plaatsen'.

Raza: 'We hebben een bredere blik. We hebben geleerd dat je niet op één manier hoeft te denken. Iedereen denkt anders, iedereen verschillend'.

Yara heeft niet het gevoel tot een minderheid te behoren op het gymnasium. 'Mijn vader is moslim, mijn moeder atheïst en ik ging naar een christelijke basisschool. Ik zie mezelf als een individu, heb nooit ergens bij gehoord. Soms word ik geconfronteerd met mensen die in "wij" versus "zij" denken. Niet op school, maar bijvoorbeeld in de tram. Die mensen zullen er altijd zijn, daar zet ik me maar overheen'.

Raza Zaidi dacht dat er alleen maar "blanke leerlingen" op het zelfstandige gymnasium zouden zitten. In de

laatste klas van de basisschool had hij slechts twee Nederlandse klasgenoten, zegt hij. De eerste klas van het gymnasium leek op het eerste gezicht inderdaad heel “wit”. ‘Maar in de pauze zag ik dat er ook allochtonen op school rondliepen, mensen uit wijken waar ook ik vandaan kom’.

De meeste zelfstandige gymnasia hebben nauwelijks allochtone leerlingen, maar op het Haganum is dat anders. ‘Velen denken dat gymnasia rijke scholen zijn die de maatschappelijke bovenlaag bedienen en bewust of onbewust een drempel opwerpen voor nieuwkomers’, zegt rector Goof Kloeg. ‘Wij zijn beslist geen zwarte school, maar dit beeld klopt niet’.

Kloeg zetelt in zijn ruime, klassieke werkkamer. In de hoek staat een antieke klavecimbel, die regelmatig wordt gestemd door een leerling, vertelt hij tussendoor. Zijn leerlingen komen uit alle delen van Den Haag. De meesten hebben hoogopgeleide ouders; die zijn muzikant, literatuurhistoricus, arts of staatssecretaris. Maar er zitten ook kinderen van vluchtelingen en laagopgeleide migranten op het Haganum.

Kloeg heeft geen idee van Raza’s achtergrond, of die van Yara. Hij weet niet precies waar zijn leerlingen en hun ouders geboren zijn. Zolang het voor het onderwijs niet uitmaakt, registreert de school niet nauwkeurig de afkomst van de leerlingen.

Volgens cijfers van de gemeente telt het Haganum slechts drie Marokkaanse leerlingen. Maar dat kan Kloeg bijna niet geloven. ‘Dat moeten er meer zijn, maar precies weten doe ik het niet’. Hij laat een leerlingenlijst zien met 140 niet-Nederlandse namen. ‘We hebben 650 leerlingen. Op deze lijst is niet te zien dat u met een Nederlandse school te maken heeft’.

Nieuwkomers krijgen geen voorrang bij het Haganum. Maar, zegt Kloeg, als ze eenmaal binnen zijn, heeft de school wel de taak om juist deze leerlingen zo goed mogelijk op te leiden. Hij geeft een voorbeeld: ‘We hebben gemerkt dat kinderen met een niet-westerse achtergrond in de bovenbouw meer problemen hebben met het begrijpen van literatuur. Het zijn slimme kinderen met een goede taalbeheersing. Maar ze hebben een ander cultureel referentiekader waardoor ze andere associaties hebben. We zijn er van overtuigd dat ze verborgen betekenissen in literatuur daarom niet begrijpen’.

In de hal van de school hangt een serene rust. Indrukwekkende standbeelden van figuren uit de klassieke oudheid bewaken de ingang. Leerlingen met deftige kleren of in sportkleding schuifelen langs, sommigen sjouwen een muziekinstrument mee. Een meisje met een grote bos donker kroeshaar voert een uitbundig telefoongesprek. Anderen pauzeren of zitten met hun neus in de boeken.

Veertien jaar geleden stapte Kloeg voor het eerst als rector deze hal binnen. ‘Ik herinner me dat we toen al diploma’s uitreikten aan Turkse leerlingen. Deze school heeft een traditie van een tamelijk gevarieerd leerlingenbestand’, zegt hij.

En toch, zegt conrector Ingrid Paardekoooper die net is aangeschoven, is de leerlingenpopulatie de laatste jaren diverser geworden. ‘Zo hebben we veel Joegoslaven gehad en kinderen uit Afghanistan, Irak en Iran’. Nu zitten er relatief veel Hindoeestaanse leerlingen en een groep Chinezen.

Diversiteit is een belangrijk thema geworden binnen de school. Het nieuwe vak “cultuurbeschouwing” gaat daar over. Kloeg: ‘De leerlingen lopen hier niet te koop met hun achtergrond. Je ziet hier niemand met een hoofddoekje. Maar we vertellen onze leerlingen dat hun achtergrond wel van belang is, dat ze het opgroeien in twee culturen als een verrijking moeten beschouwen. Het is belangrijk dat je in je schooltijdervaart dat mensen met heel verschillende achtergronden in harmonie met elkaar kunnen samenleven en met elkaar bevriend kunnen zijn’.

Slechts vijf procent van alle leerlingen die in groep acht zitten, kan naar het gymnasium. Onder hen zijn heel weinig allochtone leerlingen, bevestigt Joke Gaasbeek, voorzitter van de Vereniging Rectoren Zelfstandige Gymnasia. ‘Dat is zeker niet omdat ze geweigerd worden’.

De cijfers lopen uiteen, zo heeft ongeveer 3 procent van de leerlingen van het Gymnasium Trevianum in Sittard een niet-Nederlandse achtergrond. Bij het Stedelijk Gymnasium in Nijmegen is dat 15 procent en in Groningen heeft het Willem Lodewijk Gymnasium er “een handjevol”. Niet elke school houdt deze cijfers bij.

Bij de meeste allochtone ouders is het gymnasium niet bekend, verklaart Gaasbeek de lage deelname van allochtonen op het gymnasium. ‘Daarbij komt ook dat er op het gymnasium veel talen worden behandeld. Leerkrachten op de basisschool zijn voorzichtiger allochtone leerlingen een gymnasiumadvies te geven omdat ze bang zijn voor taalachterstand’.

Het aantrekken van allochtoon talent is echter geen thema binnen de meeste categorale gymnasia. Gaasbeek: ‘Wij zijn niet verantwoordelijk voor het segregatieprobleem in het onderwijs’. ‘Maar’, benadrukt Gaasbeek, ‘gymnasia moeten toegankelijk zijn voor alle leerlingen’.

De Bond van Haagse Gymnasiasten Terug in de tijd (een sfeerschets)

Als trouw lezer van Socialiter waagde ik mij onlangs op glad ijs door de redactie te suggereren dat er wel eens wat meer geschreven zou mogen worden over de Bond van Haagse Gymnasiasten (B.V.H.G.). In zo'n geval krijg je de bal natuurlijk teruggespeeld, vandaar dit artikel. De Bond speelde destijds een belangrijke rol op het Haganum, althans zo beleefde ik dat. Ik stortte mij dan ook vol overgave in de vele activiteiten, achtereenvolgens als lid, abactis en praeses. Uiteindelijk heb ik vooral een hoop lol aan het bondsleven overgehouden.

Zelfstandige gymnasia hadden het politieke tij niet mee in de jaren zeventig. Geheel anders dan nu was nivellering immers de norm. Men vroeg zich soms af hoe lang het Haganum het met zo weinig leerlingen (minder dan 300) nog tussen de florerende scholengemeenschappen zou kunnen volhouden. Het Christelijk Gymnasium Sorghvliet zat in een vergelijkbare situatie. Toch was het volstrekt ondenkbaar dat het Haganum met het veel braver Sorghvliet zou fuseren. Het Haganum was een verzamelplaats voor jongeren die behoefte hadden aan enige ruimte in hun doen en laten. De Bond bood hun die ruimte. Ondanks (of juist dankzij) het feit dat dit door de schoolleiding niet werd gesti-

muleerd waren bijna alle leerlingen lid. De werving begon al tijdens de open dag voor zesdeklassers wanneer bondsbestuurders in de aula vlammeende betogen hielden over nut en noodzaak van de Bond.

Nut en noodzaak waren natuurlijk rekbare begrippen, want het ging vooral om de feesten die de Bond om de twee maanden organiseerde. Soms alleen met disco (Mr. Cain) maar vaak ook met live optredens van bekende en minder bekende (voornamelijk Haagse) bands. We hadden het geluk dat Den Haag in die tijd een rijk popleven kende. Ik herinner me optredens van Eve, Stamp & Go, de Nits (met Robert Jan Stips) en volgens mij is ooit de Golden Earring op bezoek geweest (maar dat kan ook mijn fantasie zijn). Bands en techniek betaalden we uit contributie, toegangsprijs en de opbrengsten van drank- en etenswaar; daar kwamen we aardig mee rond. Alcohol was uiteraard verboden maar ach, er slipte wel eens wat langs de deurwacht. Die deurwacht bestond overigens meestal gewoon uit het bestuur van de Bond (lekker makkelijk) en een 'vrijwillige' leraar. Dat was de enige concessie die we op een gegeven moment aan de schoolleiding hadden gedaan. Het vinden van zo'n vrijwilliger was vaak het moeilijkste onderdeel van de organisatie, maar gelukkig konden we altijd terugvallen op

de heer Roos (leraar geschiedenis en dominee) en later ook op de heer Dubois (leraar biologie en conrector). Tussen deze feesten door organiseerden we regelmatig filmavonden met echte 16mm films die we huurden van een bedrijf met een dikke catalogus. We hadden een voorkeur voor films als *Serpico* (Al Pacino) en *Jesus Christ Superstar*, maar we koesterden ook het erfgoed van cineasten uit eigen stal (Rutger Jan Schoen, mevrouw Basart en Paul Verhoeven). Er was in die tijd ook een jaarlijks bondskamp, meestal in mei, ergens in het oosten van het land in een jeugdherberg of omgebouwde varkensstal. Vooral eerste- en tweedeklassers vonden het geweldig om voor het eerst zonder ouders (maar wel weer met zo'n 'vrijwillige' leraar) drie dagen te gaan zwemmen, lachen en feestvieren.

In het bestuur komen was niet zomaar een kwestie van gevraagd worden of je aanmelden. De bondsverkiezingen waren evenementen waarbij de Amerikaanse verkiezingen bleek afstaken. Het fanatisme waarmee kandidaten en tegenkandidaten campagne voerden, compleet met debatten en pamfletten, staat me nog scherp voor de geest. Maar het bestuurslidmaatschap bracht dan ook een hoop voordelen met zich mee. Zoals de bondskamer; deze bevond zich op de tweede verdieping tegenover de ingang van de monumentale toren. Daar konden we trouwens ook in met een geheime

sleutel die ooit iemand van ons had bemachtigd. Hoewel elk voorafgaand bestuur er zijn sporen – door verf, meubels of gewoon ontzettende rotzooi – had achtergelaten had de bondskamer een semi-sacrale status. Wij voelden ons de koning te rijk met ons 'eigen' honk op school. Als ik het goed begrijp heeft de schoolleiding er op een gegeven moment een punt achter gezet nadat er een brandje had gewoed in deze kamer. Doodzonde. Ik vraag me wel eens af wat er is gebeurd met de (eveneens zeer rommelige) archieven van de Bond en van *Spectemur Agendo* die sinds jaar en dag in de bondskamer lagen. Het bestuur werd regelmatig getraakteerd op uitnodigingen voor allerhande feesten en evenementen van andere zelfstandige gymnasia elders in het land. Andersom deden wij natuurlijk hetzelfde. Ook binnen Den Haag werd er tussen bevriende besturen flink uitgewisseld. Zo kwam je als bestuurslid op de meest fantastische feesten. Maar hoe mooi al die feesten ook waren, het meest heb ik nog wel genoten van de Intergymnasiale Spelen. Dit was een geweldig sportfeestje tussen zelfstandige gymnasia waar wij als Haagse gymnasiasten natuurlijk niet mochten ontbreken. Al met al was de Bond voor mij een ideale uitlaatklep. Ik hoop dat anderen dit ook zo (hebben) ervaren en ons in een volgende Socialiter deelgenoot willen maken van hun herinneringen.

François Carstens (e.e. 1979)

Over het schoolorkest

Bij de opening in 1907 van het Gebouw aan de Laan van Meerdervoort speelde een schoolorkest; of dat een langer bestaan geleid heeft is niet bekend – wel zeker is dat in de jaren dertig jaarlijks een Thé Dansant werd gehouden (in de Oude Dierentuin) met medewerking van een strijkje waarvan verdere details in theenevelen gehuld blijven.

Begin jaren vijftig kwam de muziek tot haar eerste grote bloei op school met een schoolkoor o.l.v. Kees Damsteegt (leraar Nederlands en amateurpianist), en het schoolorkest gedirigeerd door Jen Brans, leraar Nederlands, muziekrecensent van Het Binnenhof, en amateurviolinist.

A.B.N. Brans 1958

De twee gaven zeer verschillend les – Brans (*Slinger Singer Naaimasjien en Kaas*) extravert, charismatisch en Bourgondisch, Damsteegt (*‘De tram die door de Zoutmanstraat rijdt is lijn 3’*) diametraal tegenovergesteld. Dat verschil werkte ook door in hun opvatting van muzikaal leiderschap. Desondanks waren er vaak geslaagde samenwerkingsprojecten, o.a. in de Koninklijke Schouwburg, met dramaturgische bijdragen van docent geschiedenis De Voogd. Afgezien van deze grote uitvoeringen gaf het orkest, naast optredens in de Aula, jaarlijks een concert in Diligentia.

En dan de orkestkampen: ik heb zelf de laatste zes meegemaakt, in een bonte verscheidenheid van locaties – de meeste jeugdherbergen vonden onze luidruchtige invasies niet voor herhaling vatbaar. Wij wel: de week sport en spel afgewisseld met orkestrepitities en kamermuziek, met kampkrant en bonte avond toe, was iets om het hele jaar naar toe te leven.

Terwijl ik na mijn eindexamen in 1963 even het Haganum verliet om een intermezzo te hoornen in Sempre en het Nederlands Studentenorkest, ging Brans met pensioen.

Pogingen van diverse docenten muziek om het orkest voort te zetten liepen op niets uit, tot groot verdriet van ieder die zich de Brans era herinnerde, en vooral van de onvergetelijke rector Van Duyvendijk, die er zelf al die jaren altviool in gespeeld had.

De contrabassen en pauken werden uitgeleend aan de Stichting Jeugd en Muziek (die later weigerde ze weer af te staan met de merkwaardige logica: ‘die krijg je niet terug, die hebben wij geleend!’), het slotakkoord

had geklonken, het Jeugdorkest Haganum leek al even definitief ter ziele als Gebouw K & W.

Maar de herrijzenis was nabij: in 1971 organiseerde Mme Basart een Franse Avond, en vroeg de kersverse collega Engels een ensemble à la parisienne (accordeon, piano, trompet, en een of twee violen) te leiden. De soirée was een eclatant succes, de muziek niet minder, en de muzikanten vroegen of we niet door konden gaan. Was ik wel voor in, met enige reserves aangaande de bezetting, maar het wonder geschiedde: het volgend schooljaar diende zich een tiental strijkers (waaronder zelfs altviolisten) aan, en het Haganum had weer een orkest.

Ik heb me toen voorgenomen om te proberen de oude glorie te evenaren, maar op twee punten een nieuwe koers te varen.

Onder Brans was het orkest bepaald geen schoolorkest in de strikte zin – soms was ruim meer dan de helft van de leden van buiten het Haganum, en dat ervoeren de meeste van de Haganummers als een verdeeld genoegen; ik nam mij voor om orkestleden uitsluitend te rekruteren uit de Haganumpopulatie, een formulering die toestond dat ook leraren mee konden doen. Anders had, om maar één voorbeeld te noemen, de Dulciaan van H. Chr. Albertz (een primitieve voorloper van de fagot, met een soort theezeefje bovenop waardoor hij bijna onhoorbaar zacht werd - de dulciaan, niet H.Chr.A.) al zijn schuchtere schoonheid nooit in het openbaar laten klinken.

En inderdaad, in 32 jaar hebben we niet één orkestlid van buiten de school gehad, iets wat volgens mij sterk bijgedragen heeft aan de unieke sfeer in het orkest, en de acceptatie van het orkest binnen de schoolgemeenschap. Ten tweede nam ik mij voor om te breken met het verleden in die zin

Repetitie in de hal 1979

dat ik niet een autocratische maestro, maar veeleer een primus inter pares probeerde te zijn. Dat lukte even aardig, maar het orkest werd al gauw zo goed dat van primus niet veel sprake meer was, en ik besloot directieles te gaan nemen. Ik studeerde drie jaar bij Lex Veelo, die

mij zoveel techniek bijbracht dat het orkest in de dertig jaar daarna niet veel te klagen heeft gehad (of althans heeft geklaagd).

Met het groeien van het orkest (na de eerste paar jaar al een vol-

ledig symfonische bezetting van z'n 50 man) groeide ook het repertoire, en naast werken van de grote symfonici als Haydn, Beethoven, Schubert, Dvorak, Tsjaikovski, Borodin, kwamen er speciaal voor ons geschreven werken op de lessenaars – eerst uit eigen gelederen, met name van Simon Burgers (van De Tocht naar Egypte, via Concertino voor twee violen en Scherzo voor viool, tot Take Five voor sax en het Fluitconcert), maar later ook van Peter Visser, Erik Lotichius, Maarten Bon en Jeroen Danon.

In deze beginperiode speelde het orkest ook nog een belangrijke rol in de grote (musical)producties in de Kon. Schouwburg (The Birds van Elizabeth Maconchy en Caesar and Cleopatra) en in het Hot (Canterbury Tales en Dame Sirith and the Weeping Bitch, Odysseus, Odysseus, Avondje Uit in 1907 en Pyramus & Thisbe), in het Circustheater (Lucius, Lucius en Alle Mensen) en in het Congresgebouw (Leonardo Wedergeboren en Wijsbegeerte), in het Lucent Danstheater (Odysseus, Odysseus). In de latere musicals werd de begeleiding grotendeels overgenomen door de band - noodgedwongen door gebrek aan zalen met een echte orkestbak - aan de ene kant jammer voor het orkest, maar het gaf de orkestleden wel de gelegenheid om hun

multi-getalenteerdheid op het podium te tonen (vooral spectaculair in Steen der Dwazen!).

Het orkest bleef groeien, tot een hoogtepunt van meer dan 100 leden in de jaren '90. Een productie van (fragmenten uit) Verdi's Aida in het Rijksmuseum van

Raphael dirigeert

Orkestkamp 1963 met Joe Raphael als hoornist

Oudheden in Leiden met het Taffeh-tempeltje als decor (en 25 man koper in de 'mars'!) werd afgedaan door een niet zo muzikale conrector als 'megalomaan', (de andere vier-vijfde van de school deed mee als koor en solisten), maar dat zei meer over 's mans hang naar moei-

Optreden in Nieuwspoor

lijke woorden dan over zijn artistieke inzicht, vonden velen met mij. De orkestkampen waren vanaf '72 in ere hersteld, tot wederzijdse tevredenheid in Jeugdbuitencentrum De Korte Vliet (waar we het geluk hadden een beheerder te treffen die ook beroepsviolist was, en die onze luide bestormingen van de toppen van de symfonische literatuur met het oor der liefde tolereerde). Een schier ideale omgeving, (kleine nadelen: enorme breukrekeningen door het peperdure servies, en af en toe vrachtwagens met doordraai-komkommers voor de deur die wel vroegen om komkommergevechten op de slaapzalen), en op fietsafstand; maar dat laatste was een verdeeld genoegen, want het was moeilijk weerstand bieden aan de ortho en de inhaalproefwerken. In dat opzicht was het een verkapte zegen toen in 1992 De Korte Vliet door subsidiebeëindiging twee keer zo duur werd, en de gedachte opkwam dat we misschien in Frankrijk konden gaan kamperen. Dat heeft geleid tot een jaarlijkse semaine in Vieuxchateau, waar de chef d'orchestre doubleert met chef de cuisine, het kampvuur tot de hemel reikt, en de dorpen in de buurt de kennismaking met het orkest van het Lycée Municipal de la Haye belonen met Bourgondische hapjes en drankjes. Veel sport en spel en survallen in de rivier, veel stokbrood, soms veel modder en altijd veel onvergankelijke muziekmomenten (het afgelopen jaar variërend van Beethoven 4 tot Ballade des Gens Heureux in samenzang met de burgers van Montberthault).

Een ander jaarlijks terugkerend maar veel serieuzer hoogtepunt van

In de orkestbak Kon. Schouwburg 1960

het orkestjaar is de 4-mei herdenking in Perscentrum Nieuwspoord (sinds 1975, op initiatief van de toenmalig voorzitter Herman Bleich), waar naast onze muzikale bijdrage altijd een spreker van formaat te horen is (een onvergetelijke was Den Uyl, die van de gelegenheid gebruik maakte om Lubbers (weerloos op de eerste rij) een halfuur

1990 Schoolorkestival

lang te genadeloos te geselen over de kruisraketten, om daarna het orkest ‘als dank voor het mooie spel’ een persoonlijke rondleiding door de tweede kamer te geven.)

Bij mijn vertrek naar Friesland in 2006 leek het erop alsof deze tradities ten einde zouden zijn, maar gelukkig bleek mijn zoon Piet (die zelf ook zes jaar in het orkest speelde) bereid om naast de lessen Engels ook het stokje van mij over te nemen.

Natuurlijk zijn er enorm veel mooie (en soms wat dissonantere) momenten uit de geschiedenis van het orkest, maar een opsomming zonder klankbeelden is misschien wat minder relevant, en natuurlijk zijn er heel veel namen te noemen van supergetalenteerde orkestleden die het ver geschopt hebben in de muziek, maar het unieke van ons orkest is altijd geweest dat ook de violist-die-de-mollen-nog-niet-gehad-heeft meedeed en een muzikale topervaring had, en dat vond ik persoonlijk het belangrijkste van alles, dus die noem ik hier even bij name: Tutti, wat waren jullie een schatjes!!

Joe Raphael

Orkestkamp 2007

Voetnoot: ik werd niet alleen erg nostalgisch bij het schrijven van dit artikel, maar ook mij erg bewust van hoe weinig archief er eigenlijk is van het orkest. Daarom heb ik een HYVE geopend waar iedere belangstellende van alles over het orkest in heden en verleden (herinneringen, foto's, adressen, opnamen, programma's...) kan delen en vereeuwigen, door te surfen naar:

orkesthaganum.hyves.nl

www.haagsescholen.nl

Bericht uit het Haags Gemeentearchief

Op 25 september jl. heeft het Haags Gemeentearchief een nieuwe website gelanceerd: www.haagsescholen.nl. Deze heeft tot doel een interactieve website te bieden waar scholen, (oud)leerlingen en (oud) docenten historische informatie (met de nadruk op fotomateriaal) kunnen vinden over het Haagse schoolleven. Voor de vulling van de website wordt uit de rijke collecties van het Haags Gemeentearchief geput. Scholen en burgers kunnen aanvullingen doen op deze website, niet alleen door het beschikbaar stellen van fotomateriaal, maar ook door het geven van aanvullende informatie op het nu al beschikbare materiaal. Met dit project onderschrijft het Haags Gemeentearchief zijn doelstelling: “te werken aan de versterking van de

culturele indentiteit van Den Haag en van de stedelijke cohesie door het verwerven, beheeren en verspreiden van cultuurhistorische relevante informatie over Den Haag en haar inwoners, waarbij het burger en bestuur de authenticiteit van deze informatie garandeert.” Gelijkijdig met het initiatief van de gemeente Den Haag is ook de redactie van Socialiter in samenwerking met de school bezig met het inventariseren van archiefmateriaal. Wie hier belangstelling voor heeft of materiaal kwijt wil kan zich melden bij ondergetekende. Ook audiovisueel materiaal is welkom. Op de lange termijn is het de bedoeling een samenwerkingsverband met het Gemeentearchief aan te gaan.

Aviva Boissevain

www.haagsescholen.nl

Preekbeurten Martin Roos

Martin Roos (reünie 2008)

Leraar geschiedenis en maatschappijleer aan het Gymnasium Haganum tot 1998, emeritus predikant en erelid van de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB.

2008:

zondag 21 december
Middelburg
Koorkerk
Koorkerkhof 2
10:00 uur

2009:

zondag 1 februari
Rotterdam (Hillegersberg)
Bergkapel
Oude Raadhuislaan 86
10:30uur

zondag 22 februari
Alkmaar
Remonstrantse Schuilkerk
Fnidsen 33 - 37
10:15 uur

zondag 3 mei
Brielle
NPB – kerk
Kerkstraat 10
10:00 uur

zondag 28 juni
Schiedam
NPB-kerk
Westvest 90 - 92
10:30 uur

Zoekplaatje

Van de heer Eskes ontvingen wij een aanvulling op een in het vorige nummer van Socialiter geplaatste reactie op het zoekplaatje in nummer 18. Hij schrijft ons:

“In Socialiter nummer 19 (voorjaar 2008) trof ik op de laatste pagina een door mevrouw Van Kasteel en de heer Pannenburg geleverde uitleg van een in nummer 18 (najaar 2007) op de laatste bladzijde afgedrukte foto van eindexamenkandidaten van het jaar 1939.

Mijn zuster Onny is goed geannoteerd met: tweede rij zittend, tweede van links. Wellicht meer ter verduidelijking dan als correctie: Paul Jalink is de jongeman op de eerste rij staand daarboven, vijfde van links. Hij heeft een gewone gleufhoed op en leunt met zijn linkerarm – met diploma in de hand! – op de schouder van zijn buurman. Ik weet dat zo goed omdat Paul mijn zwager is geworden.

Het is vermeldenswaard dat Paul en Onny tijdens de schooljaren weinig contact met elkaar hadden en ook niet bijster op elkaar gesteld waren. Tijdens de bezetting hebben zij elkaar in het studentenverzet beter leren kennen en zijn kort na de oorlog met elkaar getrouwd. Het paar maakte de studie in Leiden af: Paul werd jurist, Onny arts. Mijn zuster heeft haar artsdiploma weinig ten nutte kunnen maken, omdat het paar koos voor de diplomatieke dienst, waarin toentertijd de echtgenote in het vak een behoorlijke rol diende mee te spelen. Paul is onze ambassadeur in achtereenvolgens Canada, Indonesië en Italië geweest. Onny en Paul zijn al geruime tijd dood. Een bewonderenswaardig stel mensen, dat tijdens de bezettingsjaren en ook daarna ons land onberispelijk en uitstekend heeft gediend!”

Contact: Jan Eskes (Haganum 1947- 1952), jaoeskes@wanadoo.nl;
Tel.: 030-6955601.

Het nieuwe zoekplaatje is weer eens iets geheel anders: u ziet gymnasiasten in een wat uitzonderlijke uitdossing. Wie weet wie dit zijn en welke beproeving zij achter de rug hebben ?

